

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θρύνεται άμα δείξη πώς δε φοβάται την αλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φωνικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 14 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1910

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 379

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Δ. Στόν Ίουλιανό.
- Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗΣ. Στο βούρκο.
- ΑΡΓΥΡΗΣ ΒΦΤΑΔΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες του Γερμανίου (συνέχεια).
- Γ. ΛΑΜΠΕΛΕΤ. Άνοστες κουβέντες.
- ΜΕΛΙΚΕΡΤΗΣ. Η πηγή.
- Δ. Π. Π. Κρομμύνοι θησαυροί του Έλληνισμού.
- ΕΝΑΣ ΠΑΛΙΟΣ. Τά Σαβατόβραδα του «Νουμά».
- ΣΤΑΧΤΟΠΟΥΤΑ. Άμοιρη μάνα!
- ΘΑΝΟΣ ΤΡΥΓΟΝΙΑΝΗΣ. Για τούς «Παιδαγωγικούς μύθους».
- ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΨΗΑΟΡΒΙΤΗ. Φιλολογικές επιστολλίδες—Κ. Π. Καβάφης.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο Κ. ΨΥΧΑΡΗΣ

Στο «Monde Hellenique» του περασμένου Σαβάτου δημοσιεύτηκε η ακόλουθη είδηση:

Ψηφοφορία την περασμένη Παρασκευή στην Ακαδημία των Έπιγραφών και της Καλλιλογίας (Belles Lettres) του Παρισιού για την έλλογή νέου μέλους στη θέση του κ. Έρρίκου Βέιλ. Έφτά ήταν οι υποψήφιοι: οί κ. κ. Καρρά ντε Βώ, Ε. Κούκ, Μπρέλ-Φατιό, Μ. Πρού και Ψυχάρης. Δύο φορές έγινε ψηφοφορία και βγήκε ο κ. Μ. Πρού με 26 ψήφους, ο ψήφους πήρε ο κ. Ψυχάρης, 2 ο κ. Ντιλ, 1 ο κ. Κούκ και 1 ο κ. Μπρέλ-Φατιό.

ΦΥΛΛΑΔΕΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

Η'

ΚΟΛΑΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

— Μά αν κάθουμου, παιδί μου, μέσα στο κελλί μου μέρα και νύχτα, θά μ' έπαιρνε και μένα στα νύχια της ή άκαμωσιά, καθώς πήρε τον παπά Νικηφόρο της Πίσω Ένοριάς. Τόν πήρε τον κατακαμένο και τον πέταξε—στου διαβόλου τὰ χέρια τον πέταξε! Νά σου τὰ δηγηθώ, που δέν είσουνα τότες έδω να τὰ μάθης.

Θυμάσαι τί είταν προ να βάλη τὰ ράσα. Λεφτουργός είτανε. Άκκουμπούσε τὸ τρεπάνι στο ξύλο, τὸ γύριζε μερικές φορές κι άξερνα σταματούσε, κά-

*) Η άρχή στον αριθ. 353.

θιζε, έσκυβε τὸ κεφάλι του, κι άποκοιμούνταν. Τis κεριακές πάλι και τίς σκόλες, ελο ξεφάντωμα. Έλεγε λοιπόν κάθε δευτέρα και κάθε άποσκόλη ο κάλφας του, άγρύπνησε πάλι ο Μαντρο-Νικόλας και κλαδοκόβεται από τή νύστα. Τήν άλλη μέρα όμως μήτ' αυτή τήν πρόφαση δέν τήν είχε θυμωνε ο κάλφας του και τόν έδιωχνε. Μά θά μου πής, πώς ζούσε ο Μαντρο-Νικόλας. Ζούσε με τὸ γλέντι: και με τίς νουστιμιές. Πλήρωνε ο κόσμος τὸ κρασί του, νακούγη τὰ χωρατά του.

Έγινε ο Νικόλας ως τριάντα χρονών. Οί φίλοι του άρχισαν τότες να τόν βαριούνταν, γιατί βγήκε άλλος νουστιμιώτερος στη μέση. Ξεθύμανε πιά ο Μαντρο-Νικόλας. Μά ήξερε μερικά γράμματα, τόν άκουγε κ' ή φωνή του. Είχε και γένεια καλά. Είταν κι άμορφος. Είταν κι άνύπαντρος. Συλλογιέται λοιπόν, συλλογιέται, κ' ίτσι σ' ούσ' άποκόβεται τὸν Δεσπότη πώς θέλει να παπαδέψη. Που άποφρονάει: ο Δεσπότης Παπά Νικηφόρο και τονε στέλνει στην Άγια Παρασκευή της Πίσω Ένοριάς.

Θά μου πής πώς τὰ ξέρεις αυτά. Τὰ παρακάτω όμως θαρρώ δέν τὰ καλοξέρεις.

Σά συνήθισε στην παπαδική, άρχισε και να στολίζεται ο Παπά Νικηφόρος. Πλουμιστά φελόνια στην παραμικρή άφορμή. Ός και τὰ γένεια του γυάλιζαν. Και σαν έβγαίνε να δώση τάντιδωρο, άπλωνε τὸ μαλακό του χέρι κ' έδινε ξεχωριστό κομματά— θά μου πής σε ποιόνα; Στόν έπίτροπο; Όχι. Στήν έπιτρόπισσα!

Σάν τέλειωνε ή λειτουργιά, άρχιζε τὸ ζιαφέτι στου κύρ Θωμά, του έπιτρόπου. Σκόλη δέν περνούσε, που να μην τόν έχη καλεσμένο ο κύρ Θωμάς. Στά γράμματα κι αυτός σηκώθηκε και μου γύρευε παντρεός. Κι αντίς να διαλέξη καμιά μεσόκοπη σαν και λόγου του, παίρνει ένα θεριωμένο άγριολούλοδο από τόν Ψηλότοπο, δίχως μάνα και δίχως άδερφή, ένα γέρο πατέρα μοναχά, που άποκόπησε και τήν έστειλε τὸν γέρο Θωμά, να σκαρώση σπιτικό στο χωριό μας. Βλέπεις, ο Θωμάς δὲ ζητούσε και προίκα— μά είχε και καλή καρδιά ο Θωμάς. Τήν άγαπούσε τήν Πιπίνα του σαν τρελλός. Και τὸν πουλιού τὸ γάλα της έφερνε.

Άρχισε ή δουλειά από τὰ κεριακάτικα τὰ ζιαφέτια. Ο γέρο Θωμάς άγαπούσε τίς φαλμωδιές. Προσκαλούσε λοιπόν τόν Παπά Νικηφόρο, κ' ύστερα από τὸ φαιί τόν έθαζε κ' έψαλλε. Και με τὸ ψάλσιμο ο γέρος νύσταζε και πλάγιαζε στο μιντέρι.

Είχαν τότες στου Κύρ Θωμά παρακώρη τήν κουφή τή Μαρία, που είχε μάτια και γλώσσα κ' έβλεπε, λέει, από τήν κλειδαρότρυπα, και μία φορά, λέει, εκεί που κοίταζε τόν άσπενικό, να γλυκοκοιμά-

ται, και τήν κερά να γλυκοφιλιέται με τόν παπά της ήρθε, λέει, οκ λιγούρα και λιγοθύμησε.

Με τόν καιρό ή κερά Πιπίνα, της κατεβαίνει να θυμηθώ πώς ο μακαρίτης ο πεθερός της είταρε θαμμένος στης Άγια Παρασκευής τὸ μικρό κοιμητήριο, και πώς χρέος της είτανε να πηγαίνει να τονε θεμιάζη τὰ σαβατόβραδα. Πήγαινε λοιπόν και θέμιαζ' εκεί ύστερ' από τὸ Σπερνέ, και οκ σκοτεινιάζε, έβρισκε τρόπο κ' έμπαινε και στο κελλί του Παπά Νικηφόρου. Άμα τὰ είδε αυτά ή γειτονιά, πήγε να χαλάση ο κόσμος. Μά Ψηλοτοπίτισσα νάρθη και ν' άδιαντροπιάζε μες στο χωριό τους! Νά φυλάγουν και τέτοιον παπά! Και καλά, να τὸν πιάσουν άμέσως και να τὸν ρεζιλέψουν. Και δίχως λέξη να ποῦν τὸν γέρο Θωμά, βαλθήκανε στη δουλειά. Πήγανε μερικοί με μαγκούρες και τριγύριζον τὸ κελλί ένα σαβατόβραδα. Χτυποῦν τήν πόρτα.— σιωπή. Σπάνουν τήν πόρτα και μπαίνουν. Η πιτρόπισσα λιγοθυμισμένη, ο παπας ραστισμένος. Μερικές ραβδιές, και συνέφερε ο παπας. Σάν τρελλός φωνάζε ο δύστηχος. Όσπου άρχισε να καταριέται, και φοβήθηκαν τίς κατάρες του, και τόν άφησαν κ' έφυγε, και μήτε ξαναφάνηκε μήτε ξανακούστηκε πιά. Ζητούν ύστερα να ξελιγοθυμήσουν τήν κερά Πιπίνα, μά που να ξελιγοθυμήση! «Νά φωνάξουμε τόν Έπίτροπο», φωνάζει ένας, και ξυπνάει άμέσως ή πιτρόπισσα! Άρχισε να κάμνη τήν τρελλή. Τρελλή ξετρελλή, τήν παίρνουν οί λεβέντηδες και τήν καθίζουνε στο γαδουράκι μπρος οπίσω. Σέρνουν τὸ γαδουράκι, και καθως έμπαιναν από τήν πόρτα της, άνέβαινε κ' ο δόλιος ο γέρος από τήν Άγορά. Θεός ξέρει πώς τὸ φάνηκε εκείνη ή παράταξη! Άκκούμπησε στον τοίχο, έπεσε κάτω, και πιά δέν ζανασηκώθηκε.

Τί απόγινε ή κερά Πιπίνα, τὸ ξέρεις. Κατάντης να μαζεύη έλιές. Τὸ συγγενολόγι του κύρ Θωμά μήτε να τήν άκούσουνε δέν ήθελαν.

Μέσα στα ρουμάνια εκείνου τὸ κάμπου τήν έπιασαν τή δύστηνη οί πόνοι μια μέρα! Είταν οί πόνοι της άνομής της άγάπης. Καλά που δέν πρόφταζε να γεννηθώ τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί. Τὸ πήρε μαζί της ή μάνα, και πήγανε στον άλλον τόν κόσμο.

Θά με ρωτήσης τώρα, γιατί σου τὰ είπα ελα αυτά; Σου τὰ λέω, κύρ Λεπτέρη, για να μάθης από που πηγαίνουνε στην Κόλαση και ποιά είναι ή Κόλαση. Αὐτός είναι ο ίσιος ο δρόμος ή άκαμωσιά και τὸ πάθος. Και τέλος του—ή ντροπή, τὸ ρεζιλίκι, ή σφοδρά.

Τώρα, εμείς οί παπάδες μιλούμε κάποτες και για τόν Παράδεισο. Είναι αλήθεια πώς τίς πιώτερες

τις φορές ιστορούμε τὴν ἀμαρτία μὲ τις ἀσχημιές της, τὴν τιμωρία μὲ τις τρομάρες της. Μικρὸ πρᾶμα δὲν εἶναι, νὰ στέκεσαι ἀπάνω στὸν ἀμπωνα καὶ νὰ φοβερίζῃς τὸν κόσμον. Καθὼς σοῦ εἶπα ἔμως, μιλοῦμε κάποτε καὶ γιὰ τὸν Παράδεισον. Μὰ φλε μου, εἶναι Παράδεισος ποῦ πρέπει τὰ ποδήματά σου νὰ βγάλῃς καὶ νὰ μπῆς, καὶ νὰ εἶσαι καὶ καλά καλὰ βουκασμένοι στὸν κάτω τὸν κόσμον. Ποιά εἶταν ἡ Κόλαση τοῦ Παπᾶ Νικηφόρου; Τὸ ξύλο κι ὁ μαῦρος ὁ δρόμος ποῦ πῆρε. Ποιά ἡ Κόλαση τῆς κερὰ Πιπίνας; Ἡ ντροπή, ἡ φτώχεια καὶ ὁ τρομερὸς τῆς ὁ θάνατος. Γιατί λοιπὸν, Λεφτεράκη μου, νὰ μὴ γυρέψουμε καὶ Παράδεισον σὲ τοῦτον τὸν κόσμον; Ἐγὼ τονε βρήκα τὸν Παράδεισον ἐδῶ κάτω. Νὰ τοὺς τὸ πῶ τοὺς ἄλλους, Κόλαση θὰ μοῦ τὸν κάμουν! Τὸ λέω ἔμως ἐσένα ποῦ εἶδες κόσμον, πῶς ἐκεῖ στὸ περιβόλι μου μέσα τὸν ἀνακάλυφα. Ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ σκαλιζῶ ἐκεῖ μέσα.

Καιρὸ δὲ βρήκα ποτέ νὰ σταθῶ καὶ νὰκούσω τὸν Ἐξ' ἀπὸ δῶ, ἔταν ἤρχονταν καὶ μοῦ ἐφαλλε χίλιους σκοποὺς στὰ χρόνια τῆς νιότης μου.

Λεφτέρη μου, ἂν εἶναι ἕνας ὁ Θεὸς, ἕνας εἶναι καὶ ὁ Παράδεισος—ἡ δουλειά. Δούλεψε, καὶ θάμπῃς μέσα, δίχως νὰ τὸ νοιώσῃς πῶς ἤμπες. Ὅπου σέβαλε ὁ Θεὸς νὰ δουλεύῃς, δούλευε. Σοῦ γυρεύει κανένας ψωμί; Δίνε του δουλειά κι αὐτονοῦ. Αὐτὸ θὰ πῆ ψυχικό. Τάλλα τὰ ψυχικά εἶναι γιὰ τοὺς σακάτηδες. Οἱ πῶτεροι στὸν κόσμον εἶναι γεροί, καὶ θέλουνε δουλειά, νὰ μὴν τοὺς σύρῃ ἡ ἀκαμωσιά στὸν κατήφορο, καὶ τότες τρέχα γύρευέ τους, Λεφτέρη μου».

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΥΤΥΡΗΣ ΕΦΤΑΙΩΤΗΣ

Η ΠΗΓΗ

Στὸ δρόμο ποῦ πηγαίναμε μοῦ λέει: διψῶ.
—Κ' ἐγὼ διψῶ... καὶ πήραμε τὸ δρόμο μὲς στὰ ἔλλατα.
Νά, ἡ ἐκκλησοῦλα, νά, ἡ πηγὴ ζωσμένες μὲ κισσὸ δυὸ πέτρες εἶναι ἡ πόρτα τῆς πεντέξῃ σκαλοπάτια φέρουνε στὸ νερὸ βαθιά
Καὶ κατεβήκαμε κ' οἱ δυὸ κ' εἶτανε μέσα μιὰ δροσιά, κ' εἶτανε μέσα μιὰ εὐωδιά παράξενη χυμένη
κ' εἶτανε σκοτεινὰ καὶ σιωπηλὰ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΑΙΔΕΣ

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Τὸ δειλινὸ μιὰς μέρας χλωμῆς, μέσα στὴ μυστηριακὴ μελαγχολία τῆς μισοφωτισμένης σάλας, ἀκουσα γιὰ πρώτη φορὰ τοὺς στίχους τοῦ κ. Καβάφη—μὲ τὴ θλίψη τῆ συγκρατημένη καὶ τὴ σιωπηλὴ ποῦ ἀπλώνει ἡ χειμωνιάτικη δύση, ἁμορφῆς μέρας, στὰ κουρασμένα δέντρα, ἀπλωθήκανε κ' οἱ στίχοι τοῦ στὴν ψυχὴ μου καὶ σκεπάσαν μ' ἕνα ἀνατριχαστικὸ πέπλο μυστηρίου τὴν Πραγματικότητα.

Ποτέ μου ὡς τότε δὲν εἶχα ἀκούσει τ' ὄνομα τοῦ κ. Καβάφη. Κ' εἶτανε φυσικό, σὲ μιὰ τόσο ταιριασμένη ὥρα δειλινῆ, βαθύτατα κ' ἐξαιρετικὰ νὰ μὲ συγκινήσουν, τὰ ὠραία σιγοπρόφερα λόγια. Τὴν ποίησιν τοῦ κ. Καβάφη δυὸ μοῦ φανήκαν ἀπὸ τότε πῶς τὴν ξεχωρίζουν χαρακτηριστικά: Ἡ βαθειὰ φιλοσοφικὴ ἀντίληψιν τοῦ Ἀνθρώπου ποῦ πολλὰ ξέρει, κ' ἡ αἰσταντικότητά τοῦ Ποιητῆ. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἡ κουρασμένη σκέψιν ποῦ ὅλα τὰ

κ' ἔμπαινε μόνο λίγο φῶς ἀπ' τὸν κισσὸ δειλὰ κ' εἶτανε σὰ μιὰν ἐκκλησιά, ποῦ λειτουργία προσμένει κ' ἐγὼ, γονάτισα στὴν πέτρα τῆ βρομένη, τῆς πῆρα μὲσ' τὰ χέρια τὸ κεφάλι καὶ τὴν ἐφίλησα στὸ στόμα ποτέ μου καμμιάν ἄλλη φορὰ δὲν τὴν ἐφίλησα, ποτέ μου ἀκόμα, καὶ τώρα—πῶς;—τῆς πῆρα μὲσ' τὰ χέρια τὸ κεφάλι καὶ τὴν ἐφίλησα πρῆλλά.

Γιατί; γιατί!...γιατί ἔταν ὅλα σιωπηλά, γιατί ἔμπαινε λιγάκι φῶς ἀπ' τὸν κισσὸ δειλὰ, γιατί ἔταν μιὰ εὐωδιά παράξενη χυμένη καὶ μιὰ πηγὴ σὰν ἐκκλησιά, ποῦ λειτουργία προσμένει.

ΜΕΛΙΚΕΡΤΗΣ

ΚΡΥΜΜΕΝΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Σωστή ἀπόλαψιν τὴν περασμένη βδομάδα γιὰ ἔσους—κι ὁ ἀριθμὸς τους σήμερα εἶναι λεγεῶν—κοντὰ στὸ θαυμασμὸ γιὰ τοὺς μακρυνοὺς προγόνους ἀγαποῦν καὶ λατρεύουν τοὺς πατέρες των. Ἡ «Βυζαντικὴ Ἐταιρεία» εἶχε τὴν πρώτη τῆς δημόσια συνεδρία στὴ σάλα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας. Ὁ πρόεδρός της, ὁ σεβαστὸς κ. Ζησιου, μετὰ ἕνα σύντομο, μὰ οὐσιαστικὸ, προοίμιον γιὰ τὴ νεοσύστατη Ἐταιρεία, στὸ ὁποῖο μᾶς εἶπε τοὺς σκοποὺς καὶ τοὺς πόθους τῆς, μᾶς παρουσίασε τὸν κ. Νίκο Βέη, ποῦ ἐπρόκειτο νὰ μᾶς ἀνακοινώσῃ τὴν ἐργασία του στὰ Μετέωρα. Τὸν κ. Ν. Βέη, οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» τὸν ξέρουν ἀπὸ τὰ ἐκλεκτὰ του ἄρθρα, τὰ ἱστορικά, τὰ γλωσσολογικά, τὰ κριτικά, κ. τ. λ. ἕως σὲ καθαρὴ καὶ κανονικὴ δημοτικὴ.

Σὲ διάλεξιν ποῦ βᾶστηξε περισσότερο ἀπὸ μιὰ ὥρα, ὁ κ. Βέης διηγήθηκε στὸ πολυάριθμον καὶ διαλεκτὸ ἀκροατήριόν του,—δεσποτάδες, καθηγητῆς, λόγιους, κυρίες—τις ἀνακαλύψεις του τῶν θησαυρῶν τῶν Μετεώρων. Ὅχιτῶ μῆνες ἔμεινε ἐκεῖ, γυρίζοντας στὰ μοναστήρια, ζῶντας μὲ τοὺς καλογέρους, σκυμμένος ὠρες στὰ χειρόγραφα ποῦ μὲ τόσο ὑπομονὴ κ' ἐπιμονή, ξετρύπωνεν ἀπὸ τοὺς τάφους των. Περισσότερους ἀπὸ χίλιους κώδικας ἀπὸ τὸ Θ' Ἰσα μὲ τὸ ἸΗ' Αἰῶνα, ἔγγραφα σπουδαιότατης σημασίας ἱστορικῆς καὶ γλωσσικῆς, εἰκόνες, χρυ-

σθούλλα χωσμένα σὲ «κρύπτες», κειμήλια ριχμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ὡς καὶ μέσα σὲ κρανία νεκρῶν, ὁ ἀκούρατος αὐτὸς σκαλιστῆς τὰ βρήκε, τὰ διάβασε, τὰ ταχτοποίησε, τὰ κατὰ γράψε σὲ ἐπιστημονικὸ κώδικα. Ἡ διήγησίν του, μὲ τὸ ἀπλό τῆς ὕφους, καὶ τὴ φωνὴ τῆ ντελικάτη, εἶχε στιγμῆς ποῦ μᾶς ἔδινεν ἕνα δραματικὸ σύγκρου, σὰν μᾶς ἔλεγε πῶς πίσω ἀπὸ ἕνα εἰκονοστάσι ἔβρισκε τὴν πόρτα τῆς «κρυπτῆς» καὶ στὸ φῶς τῆς καντήλας ἔμπαινε στὸ μέρος ποῦ γιὰ αἰῶνες ἔμνησκον κρυμμένοι οἱ θησαυροὶ τῶν χειρογράφων. Στὸν κ. Βέη βλέπομε τὸ σύμβολον τοῦ ἀτομικιστῆ Ρωμοῦ. Διδάχτορας τοῦ Πανεπιστημίου μας μονάχα, ἔκανε ἐργασία ποῦ θὰ ζούλευαν οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Ecole des Chartes. Μὲ μιὰ του ἐκθεσῆ ἐπαύρινε βραβεῖον ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία τοῦ Μονάχου. Χωρὶς καμμιά βοήθεια, χρηματικὴ ἢ ἠθικὴ, παλαίθοντας μάλιστα μὲ δυσκολίες καὶ λυπηρὰ κάποτε ἐπεισόδια, κατάφερε νὰ κάμῃ δλομόναχος εἰς τι ἄλλοῦ γίνεται ἀπὸ ἀποστολῆς ἐπιστημονικῆς ἀνθρώπων σοφῶν, ποῦ ἡ πείρα κ' ἡ μελέτη τοὺς ἔχουν ἀσπρίσει τὰ μαλλιά. Ἄς ἐλπίζομε πῶς ἡ ἐργασία του δὲ θὰ σταματήσῃ ἐδῶ. Ὁ τόπος μας σὲ πολλὰ μέρη, ἐδῶ καὶ στὴ δούλην Ἑλλάδα, στὰ διάφορα νησιά, πρέπει νὰ κρύβῃ ἀκόμα ἀπειρους κι ἀνεχτίμητους θησαυροὺς. Στὴ Χίο, ὅπου οἱ σφαγῆς τοῦ 21 κ' οἱ σεισμὸι τοῦ 81 ἔκαναν τέτοιες καταστροφές, ἴσως ἡ Νέα Μονή, τὸ περίφημον μοναστήρι Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου, ἔχει κι αὐτὴ «κρύπτες» λένε μάλιστα πῶς στὸ Κάστρο τοῦ νησιοῦ σώζεται πιθάρι γεμάτο χρυσόβουλλα. Ἄς ἐλπίζομε πῶς ὁ τωρινὸς ὑπουργὸς τῆς Παιδείας θὰ τοῦ ἀναθέσῃ μιὰ μέρα τὴν ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ νὰ πᾶν σ' ὅλα αὐτὰ τὰ μέρη, νὰ βωτήσῃ τοὺς βουβὸς φύλακες τῶν πατρικῶν μας θησαυρῶν καὶ νὰ μᾶς φέρῃ χρυσόμαλλα δέρατά.

Ἀθήνα, 5 τοῦ Φλεβάρη 1910.

Δ. Π. Π.

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (μὲ εἰκόνες τοῦ κ. Ν. Λύτρα).
—Ἡ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (μὲ εἰκόνες τῆς Κας Σοφίας Λασκαρίδη).
Τυπώθηκε στὴ Λόντρα, σὲ διαλεκτὸ χαρτί καὶ εἶναι καλλιτεχνικὰ δεμένο.
Πουλιέται στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας» δρ. 3,50.

ξέρει μάταια κι ἀνώφελα, κι ἐπὶ τ' ἄλλο ἡ εὐαίσθητη ψυχὴ ποῦ εἶδε τὸ φριχτὸ θῆμα τῆς ζωῆς καὶ δὲν μπόρεσε νὰ βρατάξῃ κ' ἔσπασε. Δὲν ἔσπασε ὀλότελα, λύγισε. Κι ἀνάμεσα στὰ γόνατά της τώρα, μὲ κλειστὰ τὰ μάτια, κρύβει τὸ κεφάλι της, θυμάται τὰ ὄσα εἶδε καὶ θρηνεῖ. Πολλὰ μελέτησε φαίνεται ὁ κ. Καβάφης. Τὰ αἰσθήματα μῆνες πολλοὺς καὶ χρόνια μένου μέσα του καὶ σιγοσταλάζουν καὶ πετρώνονται στὸ νοῦ του κι ἀποκρυσταλλώνονται σὲ μιὰ σκέψιν. Ἔτσι τὰ ποιήματα τοῦ κ. Καβάφη, ἀργὰ καὶ σταλαχτὰ μᾶς ἐρχονται καὶ σὰ σταλαχτίτες τοῦ ὑπομονετικοῦ καιροῦ φαντάζουνε. Ἰδίως, συναισθήματα τοῦ λογισμοῦ καὶ τοῦ κορμιοῦ τραντάγματα, ποῦ σὲ πολυσέλιδους λυρισμοὺς θὰ μᾶς ξέγυνε κάποιος ἄλλος ποιητῆς, θορυβώδης καὶ πληθεῖος, σεμνὰ κι ἀριστοκρατικὰ μᾶς δείχνει ὁ κ. Καβάφης.

«Σὲ μερικὸς ἀνθρώπους ἔρχεται μιὰ μέρα ποῦ πρέπει τὸ μεγάλο Ναι ἢ τὸ μεγάλο τὸ Ὅχι νὰ ποῦνε. Φανερόνεται ἀμέσως ὀμοῖος τῷ εἶσομο μέσα του τὸ Ναι, καὶ λέγοντάς το πέρα πηγαίνει στὴν τιμὴ καὶ στὴν ἀπειοίησίν του.

Ὁ ἀρηθρὸς δὲν μετανοῶνει. Ἄν ρωτιοῦνταν πάλι, Ὅχι θὰ ξανάλεγε. Κι ἔμως τὸν καταβάλλει ἐκεῖνο τ' ὄχι—τὸ σωστὸ—εἰς ὄλην τὴν ζωὴν του.

Βελύτερη, δραματικότερη σκέψιν, ἀδύνατο πιὸ λιγολογικὴ καὶ πιὸ ἀριστοκρατικὰ νὰ μᾶς δοθεῖ.

Τι εἶναι λοιπὸν ἐκεῖνο ποῦ τὸ φιλοσοφικὸ αὐτὸ κομμάτι τὸ ἀλλάζει, σὲ ποίημα αἰσθαντικὸ καὶ βαθύ; Εἶναι ὁ βουβὸς σπαρχμὸς τῆς καρδίας ποῦ θέλει νὰ ξεσπάσῃ καὶ δὲν τὴν ἀφήνει ὁ νοῦς, γιατί τὴ φοβᾶται. Ρυτιδώνεται λές ἡ ἡμερία ἡ φαινόμενικὴ τῆς ἐπιφάνειας ἀπὸ τὸ σιγαληνὸ, τὸ αἰώνιον θαρρεῖς πέρασμα τοῦ πόνου τοῦ φριχτοῦ, τοῦ διπλῆ φριχτοῦ γιατί εἶναι ἀθώρητος. Ἔτσι λένε πῶς ρυτιδώνεται κ' ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἡμερῆς θάλασσας, σὰν κάτω ἀπὸ τὰ νερὰ περὰ κερχαρίκας. Πάντα τέτοιο ἀθώρητο θερπὸ περὰ ἀπ' ὄλους τοὺς στίχους τοῦ κ. Καβάφη. Ἐνας ρυθμὸς περιώδυνος. Μιλεῖ σὰ νὰ παραμιλεῖ. Δὲν προσπαθεῖ, φαίνεται πῶς δὲν προσπαθεῖ, ἀρμονικὰ νὰ πλέξῃ τις λέξεις κι ὁμοῖομορφα τὴ γλώσσιν. Κ' ἔχει τι τὸ βαθειὰ αἰσταντικὸ αὐτῆς τοῦ ἡ τεχνοπρῆξ. Θερρεῖς κι ὁ πόνος ὁ κρυφὸς τὸν ἔχει τόσο κουράσει ποῦ δὲν τοῦ εἶναι δυνατὸ νὰ στολιζέται μὲ φράσεις. Κάποτε οἱ ρίμες